

Coördinatieopdracht 2024

Carl Decaluwé, gouverneur van West-Vlaanderen

Inhoud

Integraal waterbeleid	2
Bekkenwerking	2
IJzerbekken	3
Bekken van de Brugse Polders	6
Leiebekken.....	8
Droogte.....	11
Provinciaal droogteoverleg	12
Wateroverlast.....	13
Taskforce Weerbare Westhoek.....	13
Raamakkoord De Blankaart.....	18
Raamakkoord Oudlandpolder	21
Rivierherstel Leie	25
Zwerfvuil	30
Handhavingsweek	32
Kustvisie.....	37

Integraal waterbeleid

De opwarming van het klimaat geeft meer weersextremen. We mogen ons verwachten aan langere periodes van droogte en meer intense buien. 2024 was het warmste en natste jaar sinds de start van de metingen in 1833 te Ukkel. De neerslag verliep met een hoger dan gemiddelde intensiteit: er waren 11 dagen met een neerslaghoeveelheid van boven de 20mm/dag gemeten.

In de Westhoek, die eind 2023 nog met ongeziene overstromingen kampte, was het in 2024 natter dan normaal, maar werd geen neerslagrecord vastgesteld. Dit komt hoofdzakelijk doordat de maanden oktober, november en december droger waren dan in Ukkel.

Bekkenwerking

Binnen Vlaanderen vormt het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 het juridisch en organisatorisch kader voor het waterbeleid. In elk van de 11 bekkens in Vlaanderen werken de betrokken overheden en besturen bij het integraal waterbeleid samen.

De gouverneur is aangesteld als voorzitter van de bekkenbesturen van het bekken van de IJzer en van de Brugse Polders. Hij is samen met de gouverneur van Oost-Vlaanderen covoorzitter van het bekkenbestuur van de Leie. Er is regelmatig bilateraal overleg met de bekkencoördinatoren.

Traditioneel zijn er twee bijeenkomsten van het Bekkenbestuur rond de maanden juni en december. In 2024 waren er twee bijeenkomsten van het Bekkenbestuur IJzerbekken (9 juni en 15 december), van het Bekken van de Brugse Polders (5 juni en 4 december) en één bijeenkomst van het Bekkenbestuur van het Leiebekken op 4 juni.

Een Bekkenbestuur neemt beslissingen op bestuurlijk vlak, staat in voor het organiseren en aansturen van het Bekkenssecretariaat, het goedkeuren van het ontwerp van het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan en van het wateruitvoeringsplan en het toelichten van belangrijke projecten of intenties binnen het bekken. Het Bekkenssecretariaat staat in voor de dagelijkse werking en voor de organisatie van de vergaderingen.

Op de Bekkenbesturen kwamen in 2024 naast het jaarlijkse wateruitvoeringsprogramma (verplichting vanuit het Decreet Integraal Waterbeleid) ook actuele ontwikkelingen (wateroverlast, droogte, blauwalgen, verzilting) aan bod.

Het bekkenbestuur coördineert ook het gebiedsgericht en thematisch overleg om sneller vooruitgang te boeken op het terrein. Samen met alle partners worden specifieke uitdagingen of knelpunten

binnen een afstroomgebied besproken en aangepakt. Zo zijn er GTO's voor het Boudewijnkanaal, verzilting van de IJzer, de Mandel enz....

Halfjaarlijks is er ook een afstemming tussen de voorzitter van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid en de Vlaamse gouverneurs. In 2024 was er een gedachtewisseling op 5 juni.

Het bekkensecretariaat faciliteerde overleg over waterkwaliteit en waterkwantiteit en gaf advies voor verschillende water gerelateerde projecten. Ze koppelde hierover terug naar de bekkenbesturen. Enkele opvallende gebiedsgerichte projecten waaraan het Bekkensecretariaat een bijdrage levert, is hierna gegroepeerd per bekken.

IJzerbekken

Voor het *Blankaartbekken* gaf het bekkensecretariaat advies voor het natuurinrichtingproject Blankaart. Op de agenda stond onder andere de opstap naar de 3de fase en het uitwerken van een peilbesluit.

Voor verschillende bovenlopen werd een voorstel voor natuurtechnische inrichting uitgewerkt.

Het bekkensecretariaat spoort samen met gebiedswerking IJzer- en Handzamevallei en robuuste waterlopen Westhoek en geeft er advies om invulling te geven aan de waterkwaliteits- en waterkwantiteitsdoelstellingen voor het *Blankaartbekken*, de *Handzamevaart/Zarrenbeek* en *Bollaertbeek/Kleine Kemmelbeek*.

Voor het *Langgeleed* werkt het bekkensecretariaat samen met het project Nieuwe Basis Koksijde (reconversie militair domein). In 2024 werd het project "Levend Langgeleed" weerhouden voor de projectsubsidie "Levend Water". In dit project zal de waterloop deels verlegd worden naar een open traject en zullen vismigratiekelpunten weggewerkt worden. Het bekkensecretariaat ondersteunt het project met waterkwaliteitsanalyse.

In het kustpoldergebied beïnvloedt ondiep zout grondwater of zeewater het zoutgehalte in de waterlopen. Om de toestand op te volgen ontwikkelde de Vlaamse Milieumaatschappij samen met het bekkensecretariaat een [verziltingsdashboard](#). Deze toepassing laat toe om real time metingen van geleidbaarheid als maat voor zoutgehalte te raadplegen.

Dit Strategisch project kadert binnen de doelstellingen rond klimaatadaptatie en -mitigatie en pakt waterschaarste en wateroverlast in samenhang aan voor de deelgebieden Bovenloop van de IJzer, Blankaartbekken en Handzamevallei. Een brede gebiedscoalitie stelde een gebiedsprogramma op bestaande uit een 60-tal acties die kaderen binnen 6 ambities. De financiering komt van verschillende subsidiekanalen, waaronder Water-Land-Schap 2.0 (Blue Deal). Eind 2023 werd het deelgebied Bovenloop IJzer geselecteerd als Weerbaar Waterlandschap projectgebied om het advies “Weerbaar Waterland” van het expertenpanel hoogwaterbeveiliging naar de praktijk om te zetten en beschikt hiermee over middelen uit het Vlaams klimaatadaptatieplan om concrete acties op het terrein te realiseren. Eind 2024 werd het tweede Strategisch project IJzer- en Handzamevallei goedgekeurd en verzekert de komende 3 jaar de projectcoördinatie. De uitvoering en vooruitgang van het project werd op het bekkenbestuur besproken. Zo worden landbouwers begeleid in klimaatadaptatieve maatregelen, worden een gecontroleerd overstromingsgebied en een constructed wetland aangelegd aan de Luikbeek in Staden, zorgt een glasaalgoot in de Bethoostersche broeken voor het uitbreiden van het leefgebied van de paling,...

Een belangrijke opdracht was het uitwerken van een [integrale waterstrategie](#). Deze studie biedt een inzicht in het lokale watersysteem en de waterbalans, stelt een set aan maatregelen voor om water vast te houden en te bergen, bescherming te bieden tegen waterschaarste en wateroverlast en bij te dragen aan voldoende en kwalitatief drinkwater.

Ter ondersteuning van het gebiedsprogramma werd een landbouwimpactstudie opgesteld en werden enkele landbouwadaptatiescenario's berekend om de impact van droogtestress van landbouwgewassen onder klimaatverandering aan te pakken. Verder werd de impact van brongerichte maatregelen op wateroverlast en watertekort begroot, rekening houdend met de gevolgen van klimaatverandering. Gezien de sponswerking in het dunne freatische pakket bovenop een relatief ondiepe ondoorlatende kleilaag in het grootste deel van het IJzerbekken beperkt is, zijn ook bijkomende buffermogelijkheden doorgerekend.

De resultaten van deze studies worden verwerkt tot een vernieuwd gebiedsprogramma, het Valleienpact, met brongerichte acties rond waterveiligheid, waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en waterbeleving.

Waterlandschapsproject Robuuste Waterlopen Westhoek

Het project heeft tot doel om erosie te verminderen in relatie met voorkomen van slibruiming in de Dikkebusvijver, puntvervuiling door pesticiden te verminderen in relatie met drinkwaterproductie uit Dikkebusvijver en Zillebekevijver en zet in op waterzekerheid (zowel wateroverlast als waterschaarste voorkomen) in het gebied van Bollaertbeek en Kleine Kemmelbeek stroomopwaarts leper.

In een eerste fase (2020-2023) werd geëxperimenteerd met verschillende demomaatregelen in samenwerking met landbouwers om erosie en puntvervuiling tegen te gaan. Enkele demomaatregelen worden verlengd tot eind 2024 en er werd een nieuw voorstel demomaatregelen opgemaakt voor de periode 2025-2027. De overgang naar de tweede fase van het project werd ingezet om van demomaatregelen naar een uitgebreider gebiedsprogramma te kunnen overgaan.

Het bekkensecretariaat geeft mee invulling aan het actieprogramma en zorgt voor afstemming met het stroomgebiedbeheerplan en terugkoppeling in het bekkenbestuur.

Water kent geen grenzen

De internationale Frans-Belgische overeenkomsten van 26 juni 1890 en 8 maart 1968 regelen de grensoverschrijdende afvoer. Het beheer van de nieuwe kunstwerken van het Majéteaux project, pompemaal op de Speievaart en schuif op het Canal de Furnes, wordt geregeld via een herziening van deze overeenkomst. In 2024 werd het juridische en taalkundig nazicht gecoördineerd door het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken en het bekkensecretariaat.

Het bekkensecretariaat organiseerde de doorstart van de werkgroep water onder de vleugels van de EGTS West-Vlaanderen Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale en de Internationale Schelde Commissie. Tijdens het eerste overleg stond de evaluatie van het Majéteaux project en meer bepaald de bijdrage van de bijkomende afvoermogelijkheid in Duinkerke voor de afwatering van de Moeren op de agenda. Samen met de belangrijke relatie tussen kustveiligheid en de waterafvoer van het hinterland. De onderwerpen die aan bod zullen komen in deze werkgroep water voor het noordelijke poldergebied en het afwateringsgebied van de IJzer zijn wateroverlast, waterschaarste en waterkwaliteit samen aanpakken.

Eind 2024 werd de projectaanvraag Provaly voor fase 1 van de tweede projectoproep van het Interreg VI programma ingediend. Met het project Provaly willen de Vlaamse en Franse projectpartners inzetten op de uitbreiding van voorspellings- en waarschuwingssystemen, bescherming van de valleidorpen, een grotere waterbergingscapaciteit en een betere kennis van het grensoverschrijdende watersysteem in de IJzervallei.

Kustveiligheid

De West-Vlaamse kustpolders liggen onder het zeeniveau bij hoogwater. De afwatering is er afgestemd op de getijdenwerking en enkel mogelijk bij eb en gaat moeilijker bij doortij of stormtij. Door de stijgende zeespiegel zal het lozingsvenster om gravitair te lozen naar zee door de jaren heen afnemen. Daarom waakt het bekkenbestuur over een afstemming van de afwatering hinterland met de beveiliging van de kust tegen overstromingen uit zee.

Het masterplan kustveiligheid met onder andere de bouw van de stormvloedkering in Nieuwpoort staat op de agenda. Samen met de blik voorwaarts in het project [Kustvisie](#), dat een visie ontwikkelt om de huidige bescherming van de hele kust tegen overstromingen te behouden tot en met 3 meter zeespiegelstijging. Het bekkensecretariaat gaf invulling aan het [actieplan 2024-2034](#) voor de acties “20. Omgaan met verzilting” en “24. Afwateringspunten naar zee”.

Bekken van de Brugse Polders

In 2024 werd een *grondige screening uitgevoerd van zowel de Oudlandpolder als van de Zwinpolders* in kader van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. De waterkwaliteit, vervuilingdrukken en saneringsinfrastructuur van deze kustpolders werden gedetailleerd in kaart gebracht en besproken met de betrokken stakeholders. Het is de ambitie om samen op termijn de resterende knelpunten weg te werken.

Voor het *prioritaire afstroomgebied van de Rivierbeek* werd het VMM dienstenbestek in samenwerking met de provincie en de gemeenten Oostkamp en Wingene afgerond. De ontwerpplannen en de vergunningsaanvragen voor verschillende projecten liggen klaar:

- 1) aanleg van een helofytenfilter op de Ringbeek/Hertsbergebeek (reeds in uitvoering gegaan),
- 2) herwaarderen van een aantal stuwen op de Ringbeek en Muizeveldbeek, inclusief het wegwerken van de vismigratieknelpunten,

- 3) aanleggen van een groenberm t.h.v. Veldekensbos om meer water vast te houden ter bescherming van het centrum Wingene en
- 4) het project Koebroekmeers in Oostkamp waar waterberging en recreatie hand in hand gaan.

Het bekkensecretariaat faciliteerde samen met de Boerenbond en het Agentschap Landbouw en Zeevisserij de aanpak van de te hoge concentraties aan gewasbeschermingsmiddelen binnen het afstroomgebied van de Rivierbeek. Begin juli werd een toelichting gegeven voor de betrokken landbouwers.

Projectwerking Boudewijnkanaal en Oudlandpolder

Het bekkensecretariaat faciliteert het dossier van het Boudewijnkanaal. Alle betrokken partijen en het bekkenbestuur zijn het erover eens dat de mogelijkheden om effluentwater van het RWZI Brugge in te zetten voor waterbeheer in de Oudlandpolder verder onderzocht dienen te worden. In het bijzonder wat dit zou betekenen voor de waterkwaliteit van het Boudewijnkanaal zelf en de impact van mogelijke verzilting op de omgeving. Er is een engagement met Aquafin om in droge zomermaanden een deel van het effluent van de RWZI Brugge ter beschikking te stellen om de polders te kunnen bevoelen en verzilting te onderdrukken. VLM onderzoekt mogelijkheden voor bijkomende buffering voor het effluent.

Grensoverschrijdende polders klimaatresistenter maken

Het project WIJ-water werd definitief goedgekeurd. Een ambitieus project om het poldergebied in Noord-West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland klimaatresistenter maken door in te zetten op een grensoverschrijdend waterbeheer en grootschalige bovengrondse zoetwaterbuffering in bestaande kanalen zoals het Leopoldkanaal, het Schipdonkkanaal en de Damse Vaart.

Ondertussen voert De Vlaamse Waterweg de nodige herstellingswerken uit aan de middenberm van de tweelingkanalen en aan de uitwateringskokers in Heist. Het bekkenbestuur is bezorgd over de lange duurtijd van deze projecten welke een impact hebben op de polder van Maldegem. Doordat het peil in de kanalen lager wordt gehouden, treedt er verdroging op van de omliggende polders. Het bekkensecretariaat kreeg de opdracht van het bekkenbestuur te zoeken naar mogelijke winwins om deze projecten sneller uit te voeren en naar bijkomende financieringskanalen zoals het Europees project [Land Use, Land Use Change and Forestry](#)..

Waterlandschapsproject Romboutswervepolder

Het waterlandschapsproject Romboutswervepolder focust zich op een klimaatrobuuste polder. De voortgang ervan kwam op het bekkenbestuur. De communicatiedienst van de Europese Commissie lanceerde een campagne om burgers te informeren over de besteding van de Next Generation EU-middelen (relancemiddelen) en selecteerde daarbij het project van de Romboutswervepolder. Samen met de partners werd een kort [filmpje](#) gemaakt om het project in de kijker te zetten.

Een monitoringsnetwerk van sensoren werd reeds uitgebouwd. In 2024 werden een aantal werken op het terrein uitgevoerd zoals de aanleg van een winterbedding langs de Romboutswerve, het plaatsen van bijkomende stuwen, een oeverversterking ten noorden van het Fort van Beieren en het uitgraven van enkele poelen.

Waterlandschapsproject Beverhoutsveld

Het Waterlandschapsproject van het Beverhoutsveld is ook een terugkerend punt op de agenda van het bekkenbestuur. Eind 2024 werd een hydrologische studie afgerond waarbij een aantal maatregelen in het landbouwlandschap van het Beverhoutsveld nader onderzocht werden: de plaatsing van de stuwen, een klimaatbuffer, het inschakelen van veldvijvers, het afschuinen van oeverranden en de omvorming van klassieke drainage naar peilgestuurde drainage. Doel is het realiseren van extra bergingscapaciteit in het waterlopenstelsel van ruim 6.620.000 liter. Een werkgroep waterkwaliteit focuste zich op het in kaart brengen van de nutriëntendruk en de overstortproblematiek. Daarnaast werden verschillende participatiemomenten georganiseerd o.a. met de landbouwsector.

Leiebekken

Projectwerking Neerbeek

Een nieuw gebiedsgericht overleg werd in 2024 opgestart voor de Neerbeek. De Neerbeek loopt op grondgebied Wevelgem en Kortrijk langs onder meer de luchthaven. In het verleden kreeg deze waterloop de trieste eer om in de media één van de vuilste beken in Vlaanderen genoemd te worden. Ondanks dat de waterkwaliteit nog niet goed scoort, vonden er de afgelopen twintig jaar enorme verbeteringen plaats. Bovendien staan er enkele belangrijke rioleringsprojecten op korte termijn gepland die tot een verdere verbetering zullen leiden. Op het GTO Neerbeek werden alle lopende projecten in het stroomgebied besproken, en dat waren er veel: de droogte- en hemelwaterplannen, hergebruik drainagewater, inrichting Ter Biest, natuurgebieden Vlienderkouter

en Neerbeekvallei, de opmaak van de intergemeentelijke samenwerking, De toekomst van de Neerbeek ziet er steeds rooskleuriger uit. Enkele aandachtspunten zijn de vele inkokeringen (een derde van de waterlopen is overwelfd), de rechte trekkingen, historisch vervuild slib en een aantal foute aansluitingen van rioolwater op regenwaterafvoer.

Projectwerking Mandel

In 2024 werd de projectwerking voor de Mandel gekenmerkt door een versterkte samenwerking met verschillende partners die tot uiting komt in het Strategisch Project voor de Mandel. De nood aan een overkoepelende aanpak en visie voor het stroomgebied van de Mandel kwam in de GTO's Mandel in het verleden meermaals naar voren. Er is gehoor aan gegeven met de oprichting van het Strategisch Project van de Mandel, getrokken door de provincie West-Vlaanderen. Het bekkensecretariaat vervult een faciliterende rol door in het GTO Mandel ruimte te bieden voor de Stuurgroep van het Strategisch Project. Zo worden de verschillende partners en stakeholders maximaal en efficiënt betrokken, door verschillende aspecten (waterkwaliteit, waterkwaliteit, afstemming met andere projecten, belichting van verschillende raakvlakken ...) op één overlegmoment te behandelen. Dat is zeker in deze regio broodnodig, want de uitdagingen zijn groot. Om de waterkwaliteit verder te verbeteren zijn bijkomende inspanning van huishoudens, industrie en landbouw noodzakelijk. Het recente verleden toont aan dat de Mandelregio kwetsbaar is voor zowel wateroverlast als watertekort. Een laatste uitdaging is de waterbeleving rond de Mandel, zijn zijwaterlopen en het Kanaal Roeselare-Leie te verhogen door de mensen bij het water te brengen en het water terug zichtbaar te maken.

In het derde stroomgebiedbeheerplan is het stroomgebied van de Mandel, het grootste stroomgebied in het Leiebekken, als een klasse 6 gebied aangeduid. De waterkwaliteit is hier slecht en de goede toestand zal volgens de verwachtingen pas na 2033 behaald worden.

Projectwerking Heulebeek

Binnen het Leiebekken is de Heulebeek één van de aandachtspunten. Het behoort in het Stroomgebiedbeheerplan tot een Klasse 5 gebied, wat betekent dat een goede ecologische toestand mag verwacht worden na 2033 en met "potentieel voor sterke vooruitgang, mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP3 en SGBP4". Dit potentieel wordt mee verwezenlijkt door de 12 verschillende partners die in 2022 het Riviercontract Heulebeek hebben ondertekend. Dit leidde de afgelopen jaren tot het identificeren en uitwerken van tal van acties. De dijk in Ledegem is

ondertussen aangelegd. Nog niet alle acties zijn volledig uitgevoerd, maar er zijn reeds grote stappen gezet.

De extra meetcampagne van VMM op het vlak van waterkwaliteit heeft bijkomende inzichten en acties opgeleverd over incidentiele (illegale) lozingen, impact van vergunde lozingen op de Heulebeek, uitbouw van het rioleringsstelsel, de landbouwactiviteiten,

Om ook de burgers te informeren over het belang van de Heulebeek en de acties die er worden ondernemen is in juni 2024 [de infobrochure](#) van het bekkensecretariaat verschenen. In deze brochure wordt de context en aanleiding geschetst en wordt bevattelijk weergegeven welke acties uitgevoerd zijn en welke nog op stapel staan.

Ook werd een infofiche opgesteld over het individueel beschermen van woningen tegen wateroverlast. Overstromingen nabij huizen zijn dikwijls niet te vermijden, maar de schade aan deze woningen kan gereduceerd worden door bijvoorbeeld schotten te plaatsen, verluchtingsgaten af te dekken of terugslagkleppen te installeren.

Wateroverlast en watertekort in het Leiebekken

Januari 2024 ging uitermate nat van start en volgde op een lange periode met veel neerslag in 2023. Plaatselijk viel in de eerste dagen van het jaar in het Leiebekken tot 80 mm. Dit leidde tot uitgebreide wateroverlast.

Het debiet van de Leie piekte tot 250 m³/s en de Leie bereikte historisch hoge peilen in de meetreeksen. Ook in het stroomgebied van de Gaverbeek kwamen grootschalige overstromingen voor. Onder meer nabij de monding van de Slijpbeek in de Gaverbeek te Deerlijk stonden vele hectaren blank. Door de hoge waterstanden van de Leie konden enkele andere zijwaterlopen niet afwateren, wat hier en daar overlast opleverde.

Zeer natte perioden en zeer droge perioden wisselen elkaar de afgelopen jaren af. Het maakt des te meer duidelijk dat er geanticipeerd dient te worden op beide extremen.

Het gebied van het Leiebekken tussen Roeselare en Kortrijk is één van de vier gebieden in Vlaanderen die geselecteerd werd voor Weerbaar waterlandschap. In dit proces wordt het advies 'Weerbaar Waterland' van het expertenpanel hoogwaterbeveiliging naar de praktijk omgezet. Zo werkt Vlaanderen aan de transitie naar een landschapssysteem dat water eerst maximaal vasthoudt voor infiltratie, om pas daarna het resterende water te hergebruiken of af te voeren als dat nodig

blijkt. Voor de bovenloop van de Heulebeek en de Slijpbeek (een zijloop van de Gaverbeek) werden tal van scenario's doorgerekend met modellen om tot structurele oplossingen te kunnen komen.

De rivier de Leie heeft een drainerend effect op het valleigebied waar zij door stroomt. Dit zorgt voor een verdroging van het gebied. Naar aanleiding van deze problematiek, en dankzij de steun van het Departement Omgeving in kader van de Blue deal, hebben 16 partners hun schouders gezet onder de Gebiedscoalitie Droogte Leievallei. Intercommunale Leiedal neemt hier de trekkersrol op. Alle partners erkennen de nood tot een gedragen en strategische aanpak. Er is nood aan overzicht en afstemming van de verschillende acties en projecten die al dan niet worden uitgevoerd en opgepakt. In 2024 kwamen de partners verschillende keren samen om de voortgang te bespreken en elkaar te informeren over lopende zaken. Gezien het belang van dit gebied binnen het Leiebekken zetelt het bekkensecretariaat in de Stuurgroep van de gebiedsdeal.

Voor meer info over de bekkenwerking, over de concrete dossiers die geadviseerd werden en voor het jaarlijkse wateruitvoeringsprogramma wordt verwezen naar

<http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens>

Droogte

Sinds 2017 kampen we in West-Vlaanderen bijna jaarlijks met een langdurige droogteperiode die leidt tot beperkingen in ons watergebruik. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) is aangesteld als droogtecoördinator. De beheerstructuur voor het opvolgen van de droogtetoestand bestaat uit:

- **De Adviesgroep Droogte.** Ze is samengesteld uit experten-waterbeheerders en vertegenwoordigers van de diensten van de gouverneur; De taakstelling richt zich op beeldvorming en het geven van advies. De frequentie van bijeenkomst is afhankelijk van de droogtetoestand: maandelijks in een normale situatie, tweewekelijks wanneer waterbeheerders al bijkomende, preventieve maatregelen nemen en wekelijks wanneer de maatregelen coördinatie vergen met ondersteuning van het Vlaams Reactief Afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste (VRAG). De Adviesgroep Droogte kwam in 2024 bijeen op 10 januari, 29 april, 3 juni, 8 juli, 5 augustus, 2 september en 14 oktober;
- **De Droogtecommissie.** Ze is samengesteld uit de waterbeheerders en alle gouverneurs. De Droogtecommissie coördineert en adviseert besluitvorming op lokaal, provinciaal of Vlaams niveau. In 2024 noopte de droogtetoestand niet tot een bijeenkomst van de Droogtecommissie;

- Het **provinciaal droogteoverleg** waarborgt maatwerk en vertaalt het advies van de Vlaamse Droogtecommissie in passende besluitvorming op het regionale niveau. De gouverneur zit het droogteoverleg voor. De droogtemaatregelen worden gecommuniceerd via www.west-vlaanderen.be/waterschaarste en op www.vlaanderen.be/droogtemaatregelen. Het provinciaal droogteoverleg kwam in 2024 enkel bijeen op 1 maart voor een terugblik op 2023 en het bespreken van actuele ontwikkelingen.

De gouverneur vormt aldus een belangrijke verbindende factor tussen het provinciale droogteoverleg en het Vlaamse overleg binnen de Droogtecommissie.

Bij dreigende waterschaarste en de noodzaak tot algemene beperkingen in het watergebruik (bijvoorbeeld een sproeiverbod) organiseert de bevoegde minister overleg met de CIW-voorzitter en de gouverneurs voor een maximale afstemming van de maatregelen en de bijhorende communicatie. Minstens jaarlijks organiseert de CIW-voorzitter ook een bijeenkomst met de gouverneurs: dit vond plaats op 5 juni 2024.

Behalve overlegplatformen voor het reactief droogtebeheer is er voor de opvolging van de acties in uitvoering van de Blue Deal een (high level) taskforce droogte in het leven geroepen.

De Vlaamse Regering keurde op 17 juli 2020 een [Blue Deal](#) goed met meer dan 70 concrete acties om Vlaanderen weerbaarder te maken tegen droogte. Een high level taskforce droogte ondersteunt de Vlaamse Regering in de realisatie van de Blue Deal en wil ook aanvullende maatregelen identificeren in de aanpak van de droogte. Deze taskforce is samengesteld uit de bevoegde Vlaamse ministers, de provinciegouverneurs, een vertegenwoordiger van de VVSG, wetenschappelijke experten en ondersteund door de CIW-voorzitter, en vertegenwoordigers van De Vlaamse Waterweg, Aquafin en Aquaflanders. Minister van Omgeving, mevrouw Zuhal Demir is de voorzitter van deze taskforce.

De high level taskforce droogte kwam in 2024 bijeen op 17 juni. Vaste agendapunten zijn er telkens de beoordeling van de droogtetoestand en de investeringsagenda van de Blue Deal.

Provinciaal droogteoverleg

Het provinciaal droogteoverleg kwam in West-Vlaanderen in 2024 slechts 1 keer bijeen, op 1 maart.

Uit de evaluatie van de droogteperiode in 2023 vloeide de vraag voort of een meer permanent onttrekkingsverbod aangewezen is voor enkele stroomgebieden die telkens en het langst onder een

tijdelijk onttrekkingsverbod vallen. De gouverneur vroeg de betrokken waterbeheerders om een voorstel uit te werken en rekening te houden met eventuele uitzonderingsmogelijkheden die een dynamische benadering waarborgen. Verder was er ruime aandacht voor het VRAG 2.0 met een demo van het indicatoredashboard en het maatregelendashboard.

Sinds 2022 geldt ook een permanent onttrekkingsverbod voor de Bornebeek en opwaarts traject van de Hertsbergebeek vanuit het kader voor ecologisch kwetsbare waterlopen. Dit is nog steeds van kracht.

Door de aanwezigheid van potentieel toxische blauwalgen waren er in de zomerperiode van 2024 wel beperkingen op waterinname. Zo vaardigde de burgemeester van Diksmuide een besluit uit op 2 augustus voor een deel van de Handzamevaart. De Vlaamse Waterweg signaleerde verder ook op 6 september de aanwezigheid van blauwalgen op het ganse traject van het kanaal Plassendale-Nieuwpoort.

Wateroverlast

Op het provinciaal droogteoverleg kwamen de grondwaterstanden aan bod. De zoetwaterbel in de duinen stond historisch hoog. In De Haan leidde de infiltratie in de duinen zelfs tot wateroverlast op de Kustbaan. Typisch voor West-Vlaanderen raken de freatische grondwaterstanden snel aangevuld, maar enkele weken zonder neerslag doet het evenzeer weer wegzakken of afstromen door het reliëf, kleilaag of via de beken.

Evident stonden er in 2024 heel wat activiteiten op de agenda om de Westhoek weerbaarder te maken tegen wateroverlast. Na de ongeziene overstromingen in 2023 valideerde de Vlaamse Regering het [adviesrapport](#) van de door haar ingestelde Taskforce op 22 december 2023.

Taskforce Weerbare Westhoek

De Taskforce is samengesteld uit de waterbeheerders en enkele experts. De gedelegeerd bestuurder van De Vlaamse Waterweg is samen met de gouverneur van West-Vlaanderen aangeduid als co-voorzitter.

De Taskforce kwam in 2024 bijeen op 11 maart, 8 juli en 19 november. Na elke bijeenkomst was er een terugkoppeling aan de bevoegde gedeputeerde en de betrokken burgemeesters.

Op korte termijn zijn een 70-tal maatregelen voorzien met een budgetvraag van in totaal 80 miljoen euro. Korte termijn verwijst naar een tijdsvenster van 2 jaar (2024-2025) voor uitvoering van de

maatregel. Het zijn no-regret maatregelen, die m.a.w. effectief en efficiënt zijn onder elk van de klimaatscenario's en niet ten nadele van andere cruciale problematieken in de regio. Deze maatregelen kaderen bovendien binnen het principe van meerlaagse waterveiligheid. Ze zetten in op preventie, protectie en paraatheid. Het betreft terreinmaatregelen, maatregelen op vlak van beleid en regelgeving, onderzoek en monitoring en communicatie en sensibilisering.

Van de 48 geformuleerde concrete terreinmaatregelen uit het rapport Weerbare Westhoek zijn 31 acties (65%) op minder dan 1 jaar tijd ofwel uitgevoerd ofwel in opstart. De overige acties worden eveneens actief opgevolgd. De volledige lijst met maatregelen op korte termijn is beschikbaar via <https://www.vlaamsewaterweg.be/weerbare-westhoek-korte-termijn>. Voor de acties waarvan De Vlaamse Waterweg initiatiefnemer is, verschijnt regelmatig een update op de specifieke webpagina: <https://www.vlaamsewaterweg.be/weerbare-westhoek-acties-door-de-vlaamse-waterweg>.

Enkele voorbeelden van maatregelen waarvan De Vlaamse Waterweg initiatiefnemer is:

- **Baggerwerken IJzer:** In augustus 2024 startten onderhoudsbaggerwerken op de IJzer. Van Roesbrugge tot de Ganzepoot in Nieuwpoort worden de hoogste drempels op de bodem afgevlakt via de techniek van het slibslepen. Na het wegwerken van de lokale verondiepingen, start het onderzoek naar eventuele aanwezigheid van explosieven of vervuiling. In 2025 wordt de IJzer tussen Roesbrugge en Nieuwpoort terug op een diepte van 2,20 meter gebracht. De baggerwerken op de IJzer zijn geraamd op meer dan 5 miljoen euro.
- **Baggerwerken Lo-Kanaal:** In augustus 2024 startten baggerwerken op het Lo-kanaal. In Fintele staat de IJzer via het stuw-sluiscomplex in verbinding met het Lo-kanaal. Dat bevaarbaar kanaal van 14 kilometer lang verbindt de IJzer met het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke in Veurne en zorgt zo mee voor het afwateren van het stroomgebied van de IJzer. Tijdens de periode van hoge debieten op de IJzer in november 2023 werd tot 11 m³/s water afgeleid via het Lo-kanaal. Met baggerwerken kan dat in theorie nog verhogen met 4 m³/s. Dat zou een stijging betekenen van 36% van de capaciteit. De baggerwerken komen tevens de scheepvaart van Nieuwpoort naar Diksmuide ten goede. Na het baggeren zal de vaargeul van het Lo-kanaal opnieuw overal 2,20 meter diep zijn. Het verwijderen van naar schatting 60.000 kubieke meter slib uit het Lo-kanaal zal ongeveer 8,5 miljoen euro kosten.
- **Renovatie stuwsluiscomplex in Fintele:** Het geklasseerde stuwsluiscomplex bevindt zich aan het begin van het Lo-kanaal aan de IJzer in Fintele. Tijdens periodes van hoog debiet wordt via het Lo-kanaal water afgevoerd van de IJzer richting Veurne en Nieuwpoort. Zo wordt het waterpeil opwaarts Diksmuide verlaagd. De schuiven van de stuw zijn vernieuwd en geautomatiseerd. Het

raamwerk van de stuwschuiven is aangepast waardoor de schuiven vlotter te bedienen zijn. Door de aandrijving te moderniseren en automatiseren, kan het waterpeil op het Lo-kanaal eenvoudiger op het gewenste peil worden gehouden.

In de loop van 2025 krijgt de sluis nieuwe deuren.

- **Herstellen winterdijk Blankaartbekken:** De winterdijk moet bij hoge waterstand in het Blankaartbekken enkele woningen en landbouwbedrijven beschermen. Tussen augustus en oktober 2024 werd het westelijke deel van de dijk hersteld. Daarbij werd de kleikern van de dijk verhoogd tot 5 meter TAW om aftopping bij extreem hoge waterstanden te voorkomen. Op de kruin van de dijk werd een verstevigde grasmat aangelegd zodat voertuigen en werfmateriaal er veiliger op kunnen voor inspecties en interventies tijdens natte periodes.

Het Oostelijk deel van de winterdijk wordt in 2025 hersteld.

Een groot investeringsproject, met gecombineerde Europese en Vlaamse subsidies en cofinanciering van alle betrokken waterbeheerders, werd goedgekeurd voor een totaal bedrag van 19.153.000 euro. De provincie neemt hier de coördinatie op en voorziet zelf in 1,2 miljoen euro cofinanciering. De andere waterbeheerders en partners als AWW, VLM en gemeente Alveringem dragen inhoudelijk en financieel bij aan dit dossier. Dit project omvat volgende ingrepen – stuk voor stuk opgenomen op de korte termijn actielijst van het rapport Weerbare Westhoek, die ten laatste tegen 2028 moeten worden afgerond:

- De bescherming van Stavele en Roesbrugge door de aanleg van dijklichamen. De omgevingsvergunningen zijn in aanvraag, de ontwerpen in opmaak.
- De bescherming van de Heernisse, de Bloemmolens, de Sint-Sebastiaanswijk en de Kasteelstraat als laagst gelegen gebieden in Diksmuide door een dwarsdijk te realiseren met schuifconstructies om het water te remmen en de bouw van een nieuw pomp om het water af te voeren wanneer nodig.
- Waterbuffering ter hoogte van Leisele en Hoogstade, door de inrichting van percelen in eigendom van VLM en het plaatsen van schuiven en stuwen op de waterlopen om een waterbergende functie om de kern van Hoogstade beter te beschermen.
- Voorkomen van wateroverlast in Adinkerke door het Langeleed op het militair domein open te leggen en meer ruimte te geven en door de realisatie van een terugslagklep op de verbinding van het Langeleed met de Duinkerkevaart
- Het plaatsen van een schuifconstructie aan het sas van Dierendonck om de gravitaire afvoer van het kanaal Nieuwpoort Duinkerke te verbeteren. Ook wordt een dode arm van de Koolhofvaart ingericht als extra waterbuffer

- Het vernieuwen van de schuifinfrastructuur tussen de Vladslovaart en de IJzer om het water beter te beheersen en in tijden van nood beter te kunnen sturen.
- De grachten rond Ieper worden geruimd en ingezet als bovenstroomse waterbuffer om de afvoer naar de IJzer te vertragen, maar ook om wateroverlast in Ieper te voorkomen.
- De baangrachten langs gewestwegen worden geruimd en erosiewerende maatregelen worden uitgewerkt samen met de aangelanden om nieuwe verslibbing te voorkomen.
- De Vlaamse Waterweg start met de volledige re-engineering van het complex van de Ganzepoot in Nieuwpoort om een snel en adequaat optreden in noodsituaties nog beter mogelijk te maken.
- Een studie naar de onderbouwing voor bijkomende (nood)pompinfrastructuur wordt opgestart en het budget is voorzien om op basis van het resultaat al de nodige investeringen te kunnen uitvoeren. Er wordt verder onderzocht hoe er meer water naar zee kan afgevoerd worden onafhankelijk van de getijden en wat de impact is van bijkomende pompen in het IJzerbekken.

De (diensten van de) gouverneur kregen de opdracht om de overstromingsrisico's van kritieke infrastructuur in kaart te brengen. Er waren contacten met netbeheerders Fluvius, DVW, AWW en Elia op 7 juni 2024 en 25 juni 2024. Er was een terugkoppeling aan de Taskforce op 8 juli waarna het kaartmateriaal nog verder verfijnd werd. Na contact met Fluvius op 18 november 2024 werd het geactualiseerde kaartmateriaal toegelicht aan de Taskforce op 19 november.

Voor de aanpak op langere termijn adviseert de Taskforce de opmaak van een geïntegreerd en actiegericht meerjarenprogramma. Dat garandeert dat de Westhoek ook in de toekomst, rekening houdend met de klimaatscenario's, voldoende weerbaar blijft tegen de toenemende frequentie en intensiteit aan extreme weersomstandigheden. Een studieconsortium ondersteunt de opmaak van het meerjarenprogramma. De opdracht loopt van juli 2024 tot mei 2026 en is voorzien in 3 fasen:

- Fase 1: actualisatie en verkenning: een eerste inventarisatie gebeurt samen met het bekkensecretariaat, vervolgens worden stakeholders, werkgroepen in kaart gebracht, worden prioriteiten bepaald en zal een risicobepaling gebeuren. Zo wordt onder meer rekening gehouden met de integrale waterstrategie die uitgewerkt is in kader van het Strategisch Project IJzer- en Handzamevallei.
- Fase 2: verdieping in een beperkt aantal werkgroepen, met terugkoppeling naar het bekkensecretariaat en met betrokkenheid van experts om te komen tot gedragen doelstellingen en governance.
- Fase 3: vaststellen meerjarenprogramma.

Het is de ambitie om net voor de zomer van 2025 een voorstel aan de Vlaamse Regering voor (middel)langetermijnprogramma voor te leggen. In het voorjaar van 2025 is alvast voorzien in heel wat bilaterale afstemming om de wensen en verwachtingen van alle belanghebbenden te integreren (fase 2).

Grensoverschrijdende samenwerking.

De afgelopen jaren was er al in het IJzerbekken een intense samenwerking met de Franse waterbeheerders aan het Moerenverdrag en het INTERREG-project Mageteaux. De kunstwerken in Duinkerke en Veurne zijn gerealiseerd om de waterafvoer van De Moeren te verzekeren. De ondertekening van het protocol die de modaliteiten van de bediening van de kunstwerken regelt, rest nog.

De Taskforce Weerbare Westhoek kreeg verder de taakstelling om afstemming te voorzien met de prefectuur van het departement Nord en de Franse waterbeheerders. De gouverneur nam samen met de VMM het initiatief op 15 februari 2024 om de contacten vanuit West-Vlaanderen met de Franse partners te stroomlijnen.

Naast het adviesrapport van de Taskforce Weerbare Westhoek zijn er aan Franse zijde ook twee rapporten beschikbaar over de aanpak en de evaluatie van de overstromingen in 2023. De burgemeester van Saint-Omer kreeg op 28 november 2023 de opdracht om binnen de 3 maanden een rapport op te stellen en hiertoe ook af te stemmen met Nederland en België.

De schade in Frankrijk door de wateroverlast was aanzienlijk hoger dan in de Belgische Westhoek: meer dan 300 gemeenten werden erkend als rampgebied en de geschatte schade bedroeg 645 miljoen euro. 29 West-Vlaamse gemeenten zijn erkend als [rampgebied](#). Het ingediende totale schadebedrag bedroeg 27.987.216 euro.

François Decoster bracht een terreinbezoek aan Diksmuide en Nieuwpoort op 9 februari 2024 in het bijzijn van de gouverneur en enkele waterbeheerders. Het [rapport Decoster](#) is gepubliceerd op 17 mei 2024. Het rapport focust op de 'externe dimensie' van de wateroverlast en heeft hoofdzakelijk betrekking op de aanpak van de wateroverlast in het bijzonder en het waterbeleid in België en Nederland. De missie van François Decoster formuleert enkele aanbevelingen zoals het intensiveren van de grensoverschrijdende samenwerking.

Verder publiceerden de Franse autoriteiten ook een [tweede rapport](#) over de binnenlandse respons op de wateroverlast, opgesteld door drie Franse inspectiediensten. Net als bij ons is de afvoer naar zee er een kritiek punt gebleken. Een defecte pompinstallatie ($10\text{m}^3/\text{s}$) aan de haven van Duinkerke geeft er aanleiding tot een kritische analyse van de bestaande pompinfrastructuur en de vraag naar maatregelen om de afvoer naar zee blijvend te verzekeren. Dit is een belangrijk aanknopingspunt met de aanbevelingen uit de Taskforce Weerbare Westhoek.

De algemene vergadering van de EGTS West-Vlaanderen/Flandre – Dunkerque – Côte d’Opale keurde op 5 december 2023 al een gemeenschappelijk standpunt goed over de grensoverschrijdende aanpak. Op 25 november 2024 vond in de schoot van deze EGTS de startvergadering van de grensoverschrijdende technische werkgroep water plaats met als onderwerpen wateroverlast, waterschaarste en waterkwaliteit. De ambitie is tot een gemeenschappelijk actieprogramma te komen met een grensoverschrijdende meerwaarde. Vanuit de Internationale Scheldecommissie zijn vertegenwoordigers aan deze werkgroep toegevoegd.

Eind oktober 2024 diende de provincie West-Vlaanderen een INTERREG-projectaanvraag PROVALY in dat tot doel heeft om de dorpen in de IJzervallei te beschermen. Mits goedkeuring kan vanaf de zomer 2025 gewerkt worden aan de uitbreiding van het grensoverschrijdend informatie- en waarschuwingssysteem, bijkomende beschermingsmaatregelen voor infrastructuur en bijkomende bergingscapaciteit. Partners in de projectaanvraag zijn de provincie West-Vlaanderen (trekker), De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), De Vlaamse Waterweg (DVW), Het Waterbouwkundig Laboratorium (WL), de Zuidijzerpolder en aan Franse zijde de Union Syndicale d’Aménagement Hydraulique du Nord (USAN), Syndicat Mixte pour le SAGE de la Lys (SYMSAGEL) en de Agence d’urbanisme Flandre-Dunkerque (AGUR).

Verder is de ambitie om voor de ganse grensregio tot afspraken te komen met de Fransen. In het Bovenschelde- en het Leiebekken hebben de Franse waterbeheerders ook in hun waterverdeelsleutel een impact op het toevoerdebiet naar West-Vlaanderen. Anders dan met de Nederlanders zijn er geen bindende afspraken over het minimale en maximale toevoerdebiet. Op de EGTS van de Eurometropool van 29 november 2024 vormt dit een agendapunt om ook in deze regio tot een structureel grensoverschrijdend (water)overleg te komen.

Raamakkoord De Blankaart

De Blankaart is een laaggelegen, moerassig natuurgebied in Diksmuide en Houthulst. De naam Blankaart verwijst naar ‘blank staan, onder water staan’. De Blankaartvijver is een restant van

vroegere turfwinning en is dus door de mens uitgegraven. Het gebied rond de Blankaartvijver ligt in de overstromingsvallei van de IJzer en is van oudsher bekend voor het rietmoeras en de zogenaamde broeken, laaggelegen hooilanden die in de winter overstroomd worden door de IJzer. Het is een hotspot voor vogels en het is daarom deel van het Europees vogelrichtlijngebied IJzervallei. Het projectgebied omvat 927 ha. Ongeveer de helft ervan is eigendom van Natuurpunt of van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Als antwoord op een aantal knelpunten voor de natuur en het natuurlijk milieu in het gebied werd op 29 maart 2001 een raamakkoord ondertekend door de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua, de provincie West-Vlaanderen, het gemeentebestuur van Diksmuide, het gemeentebestuur van Houthulst, het polderbestuur van de Zuidijzerpolder, de vzw Natuurreservaten, de Vlaamse Maatschappij voor watervoorziening, het Vlaams Agrarisch Centrum, de Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat, het IJzerbekkencomité, de afdeling water van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Natuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Waterwegen Kust van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Land- en Tuinbouwvorming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Instituut voor Natuurbehoud.

Het raamakkoord heeft als doel de veiligheid van de bewoners in het Blankaartbekken te garanderen, de internationaal belangrijke natuurwaarden in het Blankaartbekken te behouden en verder te ontwikkelen en de inkomensverliezen veroorzaakt door een aangepast waterbeheer te vergoeden. De maatregelen die binnen dit raamakkoord werden afgesproken zijn de volgende:

- aanleg van een dijk met een binnendijks peilbeheer afgestemd op de landbouw,
- verhoging van het buitendijks waterpeil afgestemd op de noden van de natuur
- verwerving door het Vlaams Gewest van 415 ha laaggelegen gronden,
- vermijden of vergoeden van schade aan aangrenzende percelen, en technische ingrepen in het gebied ten behoeve van het integraal waterbeheer, met inbegrip van een verhoging van de pompcapaciteit.

Kort daarna werd een grondenbank opgericht om de laaggelegen gronden te verwerven. Op 24 november 2006 heeft de minister een natuurinrichtingsproject ingesteld om het natuurherstel te realiseren. Op 23 juni 2008 heeft de minister de maatregelen en modaliteiten van het natuurinrichtingsproject vastgesteld. De maatregelen omvatten inrichtingswerken voor het behoud en de ontwikkeling van het rietmoeras en de verhoging van het waterpeil.

De peilverhoging gebeurt in 3 fasen. De peilverhogingen fase I en II zijn beperkt en vormen een geleidelijke overgangsfase naar de definitieve fase III. In fase III zal een waterpeil worden ingesteld dat optimaal is voor moerasherstel en –ontwikkeling. De werken gebeuren enkel op percelen die in eigendom zijn van het Agentschap voor Natuur en Bos of Natuurpunt.

Er werd een stuurgroep opgericht om de realisatie van het raamakkoord te sturen en te begeleiden. De Stuurgroep Raamakkoord Blankaart kwam onder voorzitterschap van de gouverneur in 2024 samen op 6 februari, 18 juni en 7 november.

In november 2023 steeg het waterpeil in het Blankaartbekken tot 5,02m TAW. De winterdijk is aangelegd op een hoogte van 5m TAW om de waterveiligheid in de binnendijkse gebieden te garanderen tot een hoogte van 4,5m TAW. De winterdijk heeft haar eerste test doorstaan. De stuurgroep stemde op 6 februari in met herstelmaatregelen en enkele korte termijn acties om de winterdijk waterkerend te maken voor 5m TAW. De hoogspanningscabines die zich binnendijs bevinden, krijgen een hoger vloerpeil om de werking van de pompinstallaties te verzekeren.

De hoeve Coene aan de Meiboomstraat die in 2001 is onteigend, wordt door de Vlaamse Waterweg op de publieke markt uit de hand te koop aangeboden aan de hoogst biedende. De stuurgroep schaaft zich eensgezind achter de visie om de hoeve af te breken en vervolgens een passende bestemming te voorzien. Via de voorzitter van de stuurgroep werd dit standpunt aan de bevoegde minister bezorgd.

Sinds 2023 is er een exponentiele verspreiding in het gebied van de exoot waterteunisbloem. De plant strekt zich al uit over de zijlanen van de Blankaartvijver en zonder gerichte maatregelen ook buiten het projectgebied. Door de massale groei kan de plant een sterke bedreiging worden voor de waterafvoer, met complicaties voor het waterbeheer als gevolg. Een pasklare oplossing om ze te bestrijden is nog niet beschikbaar. Het INBO bereidt een advies voor om de waterteunisbloem te bestrijden. Het gebiedsprogramma IJzer- en Handzamevallei integreert alvast acties om de verdere verspreiding van de waterteunisbloem een halt toe te roepen.

Op 31 mei 2024 was er voor de leden van de stuurgroep een terreinbezoek aan het Blankaartgebied. In het programma was er een tocht met de fluisterboot om een goede indruk te krijgen van de aanwezige natuurwaarden in het gebied, een wandeling op het tracé van de winterdijk met zicht op de te verwerven huiskavelpercelen volgens het Raamakkoord, een toelichting aan het pompgemaal van de Stenensluisvaart en het waterproductiecentrum van De Watergroep en een bezoek aan de Nieuwe Stede, waar een verlenging van de omgevingsvergunning voor de slibruiming is aangevraagd.

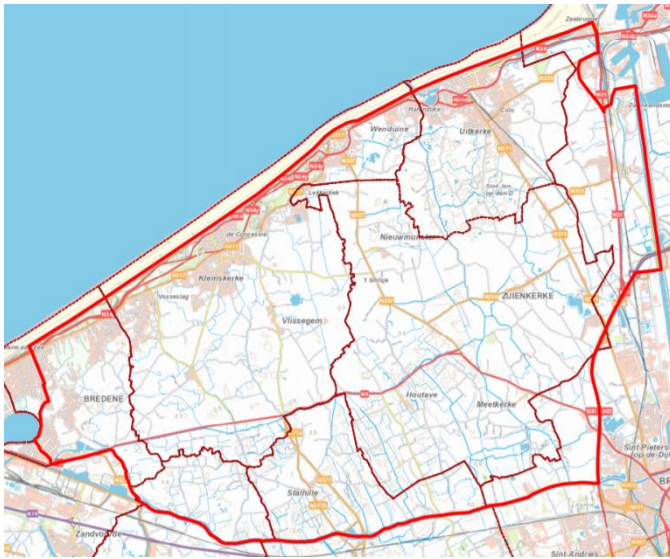
De Vlaamse Regering keurde op 5 mei 2023 het besluit over het peilbeheer op onbevaarbare waterlopen en grachten goed. De Blankaart vormt één van de 6 pilootgebieden waarvoor op korte termijn een peilbesluit zal worden opgemaakt. Het traject naar dit peilbesluit zal samen sporen met de timing van de realisatie van fase 3. De oriëntatienota is gedeeld met de leden van de stuurgroep op 9 april 2024 en doorliep vervolgens een adviesperiode tot 31 augustus 2024. Op de stuurgroep van 7 november was er een bespreking van de ontvangen adviezen. De volgende stap is het ontwerp van peilbesluit dat eind 2024 aan de leden van de stuurgroep wordt bezorgd.

Om fase 3 van het natuurinrichtingsproject zoals voorzien in het Raamakkoord op te starten, is nog 107 ha van de laaggelegen gronden te verwerven. Op de stuurgroep van 18 juni kregen de leden een presentatie over de impact op landbouw van de te verwerven percelen in het deelgebied Blankaartvijver. Er volgen nog analyses van de impact van peilverhogingen op perceelsniveau. De stuurgroep vroeg verder een gelijkaardige analyse van het deelgebied Merkembroek – Woumenbroek.

Raamakkoord Oudlandpolder

Het [Raamakkoord Oudlandpolder](#) is het resultaat van een proces dat over meerdere jaren groeide en minstens teruggaat tot 2011. In 2017 gaf de Vlaams minister bevoegd voor Omgeving, Natuur en Landbouw aan de gouverneur van West-Vlaanderen de coördinerende opdracht het proces van

visievorming te begeleiden voor een waterbeheer aangepast aan de actuele, maar vooral ook de toekomstige uitdagingen.

De Oudlandpolder, als deel van het werkingsgebied van de Nieuwe Polder van Blankenberge vertegenwoordigt ongeveer 1/5 van de 100 000 hectaren vlakke polders in de provincie West-Vlaanderen. Het is een gebied dat via een fijnmazig netwerk van polderwaterlopen en grachten met als hoofdassen de Blankenbergse Vaart en de Noordede, grotendeels gravitair afwatert naar de Noordzee. Het omvat het volledige

grondgebied van De Haan, Blankenberge, Bredene en Zuienkerke en delen van Brugge, Jabbeke en Oudenburg.

De Oudlandpolder was vroeger een hoog opgeslibt schorregebied, dat ondertussen al ettelijke eeuwen is ingepolderd. Dit is eigenlijk de oudste polder van West-Europa. Het waterbeheer in dit gebied heeft een sterk sturende rol in de ontwikkeling van de polder. Het kwantitatief beheer van het oppervlaktewater wordt momenteel georganiseerd door de Nieuwe Polder van Blankenberge.

De Oudlandpolder heeft nog een sterk open karakter. Er is een grote samenhang en verwevenheid tussen landbouw, natuur en historische dorpskernen in het typisch polderlandschap. Er zijn nog een paar mooie restanten van quasi-onaangetaste duin-polder overgangen. Het landschap is het resultaat van eeuwen strijd tegen zeewater, het actief winnen van land op zee in functie van de landbouw.

Het waterbeheer van de Oudlandpolder staat voor grote uitdagingen door de klimaatverandering. In het gebied is er nood om een afgestemd peilbeheer te voorzien voor het natuurgebied Uitkerkse Polders en voor de landbouw in het gebied, die een grote nood heeft aan waterbuffering. Het contrast met de sterk verstedelijkte en toeristische kustzone is uitgesproken.

Op 4 april 2019 ondertekenden onder impuls van de gouverneur 20 partners het Raamakkoord Oudlandpolder na de wateroverlast in Bredene en Blankenberge. Zij engageren zich hiermee om

samen te werken aan een klimaatrobuust waterbeheer, waarbij ze uitvoeringsgerichte afspraken maken rond waterbeheer, landbouw en natuur.

Het Raamakkoord omschrijft enkele principes waaraan de antwoorden op de uitdagingen op het vlak van waterbeheer moeten voldoen:

1. Er zijn de overstromings- en droogterisico's,
2. Er zijn meerdere planologische hoofdbestemmingen (onder meer natuur en landbouw) met elk periodiek de behoefte aan een ander peilbeheer,
3. Er ontbreekt accurate informatie om het peilbeheer te sturen en
4. Er zijn bestaande beleidskaders en regelgevende verplichtingen, zoals natuur(uitbreidings)doelstellingen in het gebied.

Het Raamakkoord beantwoordt deze uitdagingen met 15 strategische voorwaarden en 7 operationele voorwaarden. Dit Raamakkoord wil er voor zorgen dat alle partners in het werkingsgebied in alle openheid, dialoog en vertrouwen kunnen bijdragen aan een klimaatrobuust waterbeheer. Een stuurgroep waakt over de uitvoering ervan.

In 2024 kwam de stuurgroep bijeen op 6 juni. Belangrijkste functie van de stuurgroep is het uitwerken en opvolgen van vijfjaarlijkse actieprogramma's. De acties in het 1^e vijfjarenprogramma (2020 – 2024) zijn geclusterd in 4 categorieën:

1. Optimaliseren van de meet- en monitoringsmogelijkheden,
2. verzekeren van de zoetwateraanvoer,
3. verzekeren van de wateropslagcapaciteit en
4. verzekeren van de zoetwaterafvoer.

Om passende maatregelen in het werkingsgebied te onderbouwen en te prioriteren, is een waterbalans opgemaakt van de Oudlandpolder met een voorstel van Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterbeheer.

Uit de waterbalans blijkt het RWZI in Brugge een belangrijke sleutel om de zoetwateraanvoer in het werkingsgebied te waarborgen. Geen enkele individuele maatregel slaagt er echter in om het huidige peilbeheer in het toekomstige klimaat te realiseren. Door een wetgevend initiatief is de verwachting om binnen logische eenheden (bekken, deelbekken, polder,...) tegen 1 januari 2027 peilbesluiten op te stellen. Een werkgroep, die rapporteert aan de stuurgroep, zal deze peilafspraken per

compartiment voorbereiden. Het waterbalansmodel vormt nu de basis voor verdere inrichtingsmaatregelen in het landinrichtingsplan.

Op de 13^e bijeenkomst van de stuurgroep op 6 juni kwam naar gewoonte de status van het lopende vijfjarenprogramma aan bod. De stuurgroep keurde de aanpak voor het volgende 5-jarenprogramma (2025-2030) goed.

Landinrichtingsproject Oudlandpolder

De Vlaamse Regering heeft op 18 december 2020 het landinrichtingsproject Oudlandpolder ingesteld. Onder leiding van de VLM worden de principes van het raamakkoord er vertaald in vijfjaarlijkse actieprogramma's.

Tegelijkertijd met de instelling van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is door de Vlaamse regering ook beslist om opdracht te geven aan het Departement Omgeving tot de opmaak van een Ruimtelijk UitvoeringsPlan (RUP) in het kader van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur voor de Oudlandpolder. In 2021 werd het planteam samengesteld en waren er bilaterale overlegmomenten met alle belanghebbenden in het gebied. De eerste stap is de opmaak van een startnota. Het planteam bereidde in 2022 deze startnota voor en bezorgde dit in het voorjaar van 2023 aan de Vlaamse Regering. Het RUP fungeert als instrument om de landinrichting te ondersteunen. Het wil zowel rechtszekerheid bieden door bestemmingen vast te leggen, als grond ter beschikking hebben voor inrichting en beheer. De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject zal fungeren als opvolgingscommissie voor het GRUP. De Vlaamse Regering keurde op 22 maart 2024 de startnota 'geïntegreerd planningsproces Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan Oudlandpolder-Oost' goed. Het plangebied heeft een oppervlakte van 6.600 ha. De inspraakperiode liep tussen 14 mei 2024 en 12 juli 2024. Na de verwerking van de inspraakreacties en adviezen wordt een scopingnota opgemaakt.

De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is opgericht door de minister bevoegd voor landinrichting op 3 februari 2021. De startvergadering van de planbegeleidingsgroep was op 2 maart 2021. Na de 6^e bijeenkomst van de planbegeleidingsgroep in oktober 2023 was er een tweede oproep voor uitvoeringsinitiatieven, kleinschalige projecten van 1.000 tot 30.000 euro die een subsidie van 50% kunnen krijgen. In januari 2024 werden 6 aanvragen goedgekeurd.

In 2024 was er geen bijeenkomst van de planbegeleidingsgroep. Wel keurde de Vlaamse Regering op 19 juli 2024 het landinrichtingsplan Oudlandpolder I goed. Enkele maatregelen in dit plan zijn:

- Werken aan klimaatbestendig waterpeilbeheer in Uitkerke Polder Oost (Blankenberge, De Haan);
- Aanleggen van park- en buffergebieden in de zone tussen het verstedelijkte kustgebied, de polders in Vicogne (Bredene) en de groene rand van Blankenberge;
- Organiseren van een beter bezoekersonthaal in de duinbossen van De Haan;
- Restaureren van het pompgebouw Meetkerke (Zuienkerke) en inrichten van een bezoekersonthaal;
- Moderniseren van Twee Speyen (Brugge), de belangrijkste waterinlaat van de Oudlandpolder;
- Verkeersveilig herinrichten van de toegang tot het dorp Zwankendamme (Brugge).

Het landinrichtingsplan Oudlandpolder I vertegenwoordigt een geschat investeringsbudget van 16 miljoen euro, met een aandeel Vlaamse subsidies van 10,5 miljoen euro. De effectieve uitvoering op het terrein start in 2025 en zal lopen tot in 2030.

Rivierherstel Leie

De Vlaamse Regering besliste op 24 september 2021 om verder werk te maken van de effectieve realisatie van ca 500 ha watergebonden, terrestrische natuur in het kader van het luik Rivierherstel Leie, als onderdeel van het Seine-Schelde project (VR 2021 2409 DOC.1064-1QUATER).

Gelet de moeizame vooruitgang - slechts 4 ha gerealiseerd in een tijdspanne van 15 jaar, was één van de maatregelen om een intendant aan te stellen voor een periode van 1 jaar waarbij de opdracht kon verlengd worden met maximum 1 jaar en dit met het oog op het bereiken van een draagvlak in de regio.

Op 19 november 2021 deelden de minister van Omgeving en de minister van Mobiliteit en Openbare Werken aan de Vlaamse Regering mee dat de gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen gezamenlijk de rol van intendant zullen invullen ([VR 2021 1211 MED.0406-1](#)). Op 13 januari 2023 werd de opdracht verlengd met 1 jaar, maar zonder concrete doelstellingen ([VR 2023 1301 MED.0011/1](#)).

Gouverneurs Oost- en West-Vlaanderen intendant voor Rivierherstel Leie

Door een beslissing van de Vlaamse Regering op 24 september 2021 zijn de gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen aangesteld als intendant in het project Rivierherstel Leie ([VR 2021 2409 1064/1QUATER](#)). Met dit mandaat is de verwachting dat beide gouverneurs de ontwikkeling van natte natuur faciliteren in 15 deelgebieden langs de Leie-as. Deze natuurontwikkeling past als deelproject binnen de lopende en geplande infrastructuurwerken voor het Seine-Scheldeproject.

De doelstelling was om 100 ha te realiseren in 2 prioritaire gebieden namelijk Bavikhove-Ooigembos (Harelbeke/Wielsbeke) en Neerhoek-Ponthoek (Dentergem/Zulte) tegen eind 2024 en verder vordering te maken in de andere gebieden. Tegen eind 2027 is de ambitie om 200 ha extra watergebonden natuur te realiseren en eind 2031 wil de Vlaamse Regering het totaal van 500 ha bereiken.

De Vlaamse Regering gaf op 24 september 2021 ook de opdracht aan het departement Omgeving om de opmaak van het AGNAS-GRUP Leievallei Bavikhove-Deinze opnieuw op te starten en voor de overige deelgebieden een passende bestemming te verankeren.

Seine-Schelde project

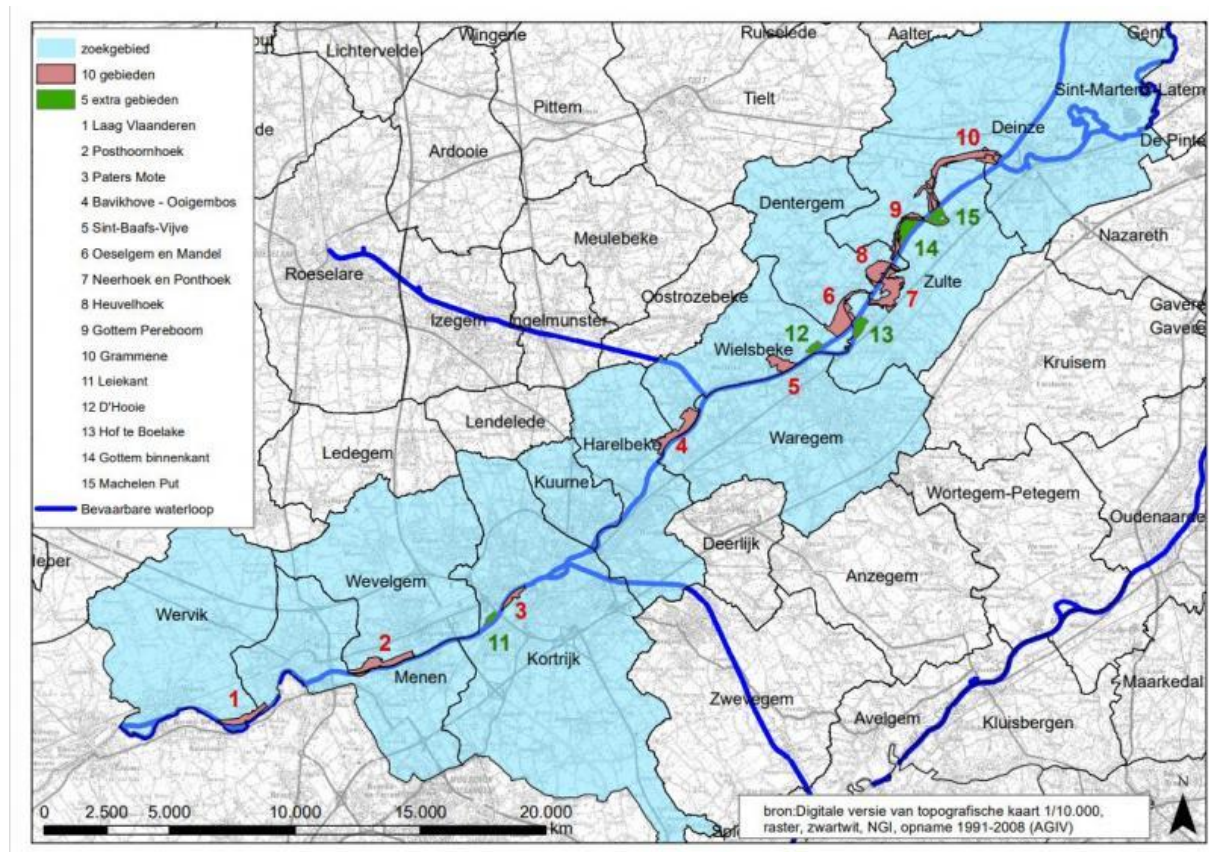
Het geïntegreerde plan Seine-Schelde heeft op de Leieas de doelstelling om de Leie op te waarderen tot een Europese hoofdvaaras en aan te passen voor schepen van klasse Vb. Dat zijn schepen die 190 meter lang en 11,4 meter breed zijn. Deze schepen kunnen tot 4.500 ton en drie lagen containers goederen vervoeren, wat zoveel is als 220 vrachtwagens.

Het plan werd voor het eerst aan de Vlaamse Regering voorgelegd in 2006 en omvat een luik binnenvaart en een luik rivierherstel Leie. Het luik binnenvaart van het geïntegreerde plan Seine-Schelde op de Leie-as is reeds geruime tijd in uitvoering. Dit luik concentreert zich vooral op de transportfunctie van de Leie en de versterking van haar rol in het globale waterwegennetwerk, als verbinding tussen de Vlaamse zeehavens en economische hotspots zoals het kanaal Roeselare-Leie.

Luik Rivierherstel Leie

De concrete invulling van het luik rivierherstel Leie focust op het versterken van de rivierdynamiek, het ecologisch potentieel en de ruimtelijke kwaliteit. Meer bepaald wordt ernaar gestreefd om in de afgesneden meanders de rivierdynamiek opnieuw meer te benaderen door op een gecontroleerde wijze de doorstroming te herstellen, waarbij desgevallend gedempte delen weer worden ontgraven. De ruimtelijke kwaliteit wordt geoptimaliseerd door herstel van het rivierlandschap.

Het onderdeel rivierherstel Leie bevat eveneens de effectieve ontwikkeling van watergebonden, terrestrische natuur, waarin de karakteristieke rivierdynamiek toegelaten en gestimuleerd wordt. Om dit in de regio te realiseren werd ongeveer 500 ha nodig geacht. Een belangrijk deel hiervan lag reeds in groene bestemmingen (gewestplan); bijkomende oppervlakte moest het voorwerp uitmaken van lopende en nieuwe afbakeningsprocessen (gewestelijke rups).

Om die 500 ha te realiseren zijn er momenteel 15 deelgebieden afgebakend. Hoewel geen concrete cofinanciering is voorzien voor het element natte natuur van rivierherstel Leie, is de goede vooruitgang van dit onderdeel van groot belang voor het subsidiedossier Seine Schelde 2020: de plan-MER Seine Schelde (goedgekeurd in 2008) vormt namelijk mee de (juridische) basis voor het Europees subsidiedossier waardoor het niet of laattijdig uitvoeren van het luik rivierherstel bijgevolg mogelijks een hypotheek legt op de vereiste conformiteit met de geldende subsidievoorwaarden.

Eind 2021 stond de teller nog maar op 4 ha ingerichte natte natuur. Er was duidelijk nood aan een booster.

Invulling rol intendant

De gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen startten met hun mandaat als intendant op 1 december 2021. Vanuit hun ervaring bij complexe ruimtelijke planningsprocessen en gebiedsgerichte coördinatieopdrachten was het de ambitie van beide gouverneurs om op korte termijn een werkbare en effectieve procesarchitectuur te ontwikkelen, stakeholders te betrekken en een aanspreekpunt te vormen voor betrokken eigenaars en gebruikers.

Het project heeft de voorbije jaren weerstand opgeroepen in de regio. Voor de intendanten is het essentieel om als brugfiguur het nodige vertrouwen te herwinnen en het draagvlak voor het project terug te versterken. Nieuw element sinds de vorige beleidsbeslissingen is dat de intendant mee zoekt naar een passende instrumentenkoffer. Dit betekent onder meer dat de overheid geen percelen hoeft te verwerven als de eigenaar zelf een actieve bijdrage wil leveren aan de realisatie van de vooropgestelde watergebonden natuurdoelen.

Eén jaar na aanstelling, op 9 december 2022, rapporteerden de intendanten een finale stand van zaken. In hun eerste werkingsjaar slaagden de intendanten er in de vooropgestelde doelstelling voor fase 1 op de rails te zetten. 96ha was al in bezit van de overheid en indien gekozen wordt om werk te maken van de versnelde inrichting van gronden in nabijgelegen Neerhoek-Ponthoek deel 2, dan kan de doelstelling van 100 ha watergebonden, terrestrische natuur gerealiseerd worden tegen eind 2024. Gezien de vooruitgang die de intendanten op het terrein boekten verlengde de Vlaamse Regering de opdracht als intendanten op 13 januari 2023 met 1 jaar ([VR 2023 1301 MED.0011/1](#)), zoals ook mogelijk gesteld werd in de beslissing van 24 september 2021.

De herwonnen gebiedsdynamiek kwam in het tweede werkingsjaar minder tot zijn recht. Er ontbraken beleidsimpulsen en praktische handvaten om de geformuleerde aanbevelingen van de intendanten ([VR 2022 1507 MED.0283/2](#)) in de praktijk toe te passen. De tijdslijn van fase 2 (realisatie van 200 ha tegen 31 december 2027) met een verschillende looptijd van de deelprocessen (inrichtingsplannen, landbouweffectenrapporten en AGNAS-RUP) inpassen in de duur en de afbakening van de opdracht van de intendant vormde een uitdaging.

Ook bleken de middelen van ANB die de grondenbank spijsden in 2023 al heel snel op te zijn, waardoor weinig vooruitgang geboekt kon worden. De onzekerheid op Vlaams niveau met betrekking tot het stikstofbeleid zorgde voor heel wat bijkomende onduidelijkheden op het terrein.

De intendanten benadrukten in hun eerdere tussentijdse verslaggeving reeds het belang om de opmaak van het inrichtingsplan voor alle deelgebieden zo spoedig mogelijk op te starten teneinde een volledig beeld te krijgen van de natuurpotenties in de verschillende deelgebieden. Hoe langer

men wacht met de opmaak van inrichtingsplannen in bepaalde deelgebieden, hoe langer de onzekerheid voor de desbetreffende particulieren, gebruikers en eigenaars.

Omwille van bovenstaande problemen, gecombineerd met de onduidelijkheid over toekomstige aanpassingen aan het instrument zelfrealisatie, stelden de intendanten dus in 2023 vast dat er amper verwervingen te noteren vielen. De reikwijdte van zelfrealisatie moet juridisch nog worden verfijnd zodat hier voor fase 2 en 3 verder proactief mee aan de slag kan worden gegaan, dit met het oog op het creëren van een zo groot mogelijk draagvlak alsook kostenbesparend voor de overheid. Ook de inrichting in fase 1 verliep bijzonder stroef gezien uit bodemstalen PFAS werd vastgesteld.

Ter voorbereiding van een volgende stuurgroep en klankbordgroep werden de intendanten op 6 februari 2023 uitgenodigd door de kabinetten van de bevoegde ministers om hun globale bevindingen over het project toe te lichten. Op basis van dat overleg zou de Vlaamse Regering nagaan welke optimalisaties aan het instrumentarium mogelijk zijn om de realisatie van de watergebonden, terrestrische natuur te garanderen zoals voorzien in de beslissing van 24 september 2021. Een antwoord van de Vlaamse Regering op de aanbevelingen/vragen uit de tussentijdse rapporten en het bezoek van beide intendanten werd nooit bezorgd.

De intendanten koppelden over hun verlengd mandaat en de bespreking van de bevindingen met de kabinetten van de bevoegde ministers ook terug aan de stuurgroep (8 maart 2023) en de klankbordgroep (8 maart 2023).

Op de stuurgroep Rivierherstel Leie van 8 mei 2023 stelden het ANB en de VLM vervolgens enkele scenario's voor met het oog op de prioritaire inzet in de deelgebieden voor fase twee. Na een constructief overleg verklaarde de stuurgroep zich akkoord om te focussen op de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Sint-Baafs-Vijve en Gottem (Binnenkant en Pereboom).

Door de wateroverlast eind 2023 in Oost- en West-Vlaanderen werd de bijeenkomst van de volgende stuurgroep en klankbordgroep uitgesteld naar 1 maart 2024. Aansluitend bezorgden de intendanten hun eindrapport aan de bevoegde ministers. Op 27 mei 2024 namen de beide bevoegde ministers kennis van:

De bevindingen van beide intendanten:

- In hun eerste werkingsjaar slaagden de intendanten er in de vooropgestelde doelen te halen voor fase 1 (100 ha in 2 deelgebieden) en het project terug op de rails te zetten;

- De herwonnen gebiedsdynamiek kwam in het tweede werkingsjaar minder tot zijn recht. De tijdslijn van fase 2 (realisatie van 200 ha tegen 31 december 2027) met een verschillende looptijd van de deelprocessen (inrichtingsplannen, landbouweffectenrapporten en AGNASRUP) was moeilijker in te passen in de duur en de afbakening van de opdracht van de intendant.

De aanbevelingen van beide intendanten:

- Nood aan stroomlijnen en continueren van de parallelle ruimtelijke processen (AGNASRUP, inrichtingsplannen, LER's, etc.);
- Nood aan een integrale gebiedsvisie om het volledige projectgebied blijvend integraal te benaderen en het proces te laten verlopen volgens een plan van logisch opeenvolgende acties. De opmaak van de inrichtingsplannen dient prioritair opgestart te worden om een inschatting te kunnen maken van de inspanningen die nodig zijn voor het totale gebied.
- Sinds 2006 werd de ontwikkeling van “ongeveer 500 ha watergebonden, terrestrische natuur” in de Leievallei vooropgesteld. De doelstelling 500 ha natte natuur hangt echter samen met de natuurwaarden die men op het terrein vandaag wil versterken, uitbreiden en met elkaar verbinden. De definiëring van wat we rekenen onder watergebonden, terrestrische natuur, dient op basis van de laatste inzichten zeker geëvalueerd te worden. Bovendien stelt zich door PFAS een saneringsproblematiek die ons mogelijks zal nopen om de ambitie van 500 ha bij te stellen.
- Nood aan een meer stimulerend instrument voor zelfrealisatie. Zelfrealisatie via natuurbeheerplannen of andere instrumenten wordt via de beslissing van de Vlaamse Regering uit 2021 als alternatief voor de vooropgestelde verwerving van het ganse gebied onderzocht. De intendant suggereerden een model met een combinatie van instrumenten en een piloot met duurzaam systeem van vergoeding van ecosysteemdiensten. Minstens 30 ha kwam na positieve contacten met de eigenaars al in aanmerking.
- Ruilgrond vrijwaren. De intendanten maakten met alle partners de afspraak om ruilgrond voor landbouw in het gebied tijdens de duur van het mandaat maximaal te vrijwaren.
- Belang van de huiskavel. Maximaal vrijwaren indien mogelijk van de landbouwhuiskavels zoals voorzien in de beslissing van de Vlaamse Regering van 2021.

Zwerfvuil

Op initiatief van de gouverneur startte in 2015 het integraal proefproject ‘Proper West-Vlaanderen’, met steun van het toenmalige netheidsnetwerk ‘indevuilbak’ (sinds 2017 bekend als de Mooimakers), de provincie West-Vlaanderen en de West-Vlaamse afvalintercommunales.

In West-Vlaanderen realiseerden we als eerste provincie een integraal zwerfvuilbeleid. Dit houdt in dat we bovenop onze inspanningen in afvalpreventie, in sensibiliserende communicatie, in opruimacties en het engageren van vrijwilligers, inzetten op handhaven als sluitstuk. Het leidde tot een handhavingsweek, die in 2017 werd uitgebreid naar gans Vlaanderen. In 2024 waren we in West-Vlaanderen al aan de 10^e editie toe.

Naast het klassieke recept van een communicatiecampagne bestaat dit handhavingsluik sindsdien uit:

- Een opleidingsaanbod aan toezichthouders over professionele communicatie bij zwerfvuilovertreden (gratis sessies van 3u of 6u, via <https://mooimakers.be/vorming-professioneel-communiceren-rond-handhaving>);
- Een inspiratiesessie voor toezichthouders om goede praktijken uit te wisselen, kennis te delen en jaarlijks een specifiek thema (bv. gedragsbeïnvloeding via nudging of inzet van camera's). In 2024 vond het digitale startmoment voor de handhavingsweek plaats op 4 juni.;
- De week van de handhaving als sluitstuk waarbij de toezichthouders extra aandacht besteden aan de problematiek van zwerfvuil en slukstorten.

Integraal zwerfvuilbeleid is (veel) meer dan handhaving

Integraal zwerfvuilbeleid richt zich op 6 pijlers. Handhaving is er slechts het sluitstuk van. Afvalpreventie komt (nog) te weinig aan bod als oplossingen voor de zwerfvuilproblematiek. Alleen met statiegeld, meer opruimen en handhaving gaan we het niet redden. De toegenomen take-away consumptie en éénmalige verpakkingen onderstrepen nochtans de nood aan afvalpreventie.

De Europese SUP-richtlijn (Single Use Plastic. Lidstaten moeten tegen 2025 77% en tegen 2030 90% van eenmalige verpakkingen gescheiden inzamelen) verplicht de doorrekening van de kosten aan de producenten al sinds begin 2023. Gelukkig staat er in het regeerakkoord nu het engagement om snel uitvoering te geven aan de zwerfvuilvergoeding “*We finaliseren zo snel mogelijk de samenwerkingsovereenkomst met de andere gewesten voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil*”.

Het lokaal materialenplan 2023-2030 is eind mei 2023 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het omvat de concrete doelstellingen van de Vlaamse Regering rond afvalbeleid. Het voegde ook een zesde pijler toe aan het zwerfvuilbeleid. Tot dan werkten we op vijf pijlers: infrastructuur, omgeving, sensibilisering/communicatie, participatie en handhaving. Pas sinds 2023 is er dus een zesde pijler preventie toegevoegd.

We merken dat we nog te vaak teruggrijpen naar klassieke recepten als oplossing voor de zwerfvuil- en sluikestortproblematiek. Voorkomen van afval is nog altijd de meest evidente oplossing. Afval dat er niet is, kan ook niet in zwerfvuil veranderen.

De kosten voor zwerfvuilbeheer blijven hoog en de strijd is nog niet gestreden. In de media lazen we 'recordhoeveelheid van 4.000 liter afval op strand Oostende na warmste dag' (14 augustus 2024, Het Nieuwsblad) en de Proper Strandlopers, een initiatief van zwerfvuilvrijwilligers, hadden begin augustus al 3.000 liter zwerfvuil meer opgeraapt op onze stranden dan de ganse zomer het jaar voordien (9 augustus 2024, Krant van West-Vlaanderen).

Handhavingsweek

De week van de handhaving heeft een dubbele doelstelling:

- we willen een schouderklopje geven aan wie correct omgaat met afval en bedanken hen met een compliment;

- we treden op tegen wie hardleers is en eventueel volgt een sanctie.

De handhavingsweek is niet alleen gericht op boetes, maar wil een stimulans zijn om de sociale controle te verhogen. We willen vooral een positieve boodschap meegeven aan wie het juiste gedrag stelt. En een complimentje geven als iemand zijn afval in de vuilbak gooit, dat kan iedereen. Tegelijk vragen we om anderen aan te spreken als die minder zorgvuldig met hun afval omgaan. Een slechte boodschap brengen is echter niet zo evident.

Deelnemen kan door een actie te organiseren vanuit de eigen organisatie of met partners, deze actie te registreren via een heatmap op de website van de Mooimakers, over de actie te communiceren via de eigen mediakanalen, gegevens te verzamelen en vervolgens te rapporteren.

Handhavingsweek – 7 oktober tot 13 oktober 2024

In West-Vlaanderen nemen heel wat terreinbeheerders deel aan de handhavingsweek. Het betreft medewerkers van de technische dienst, medewerkers van de groendienst, gemeenschapswachten, toezichthouders bij de gemeente, politiediensten, bijzondere veldwachters, wegentoezichters, lijncontroleurs,....

De handhavingsweek op zwerfvuil en sluikstorten vond plaats van 7 oktober 2024 tot 13 oktober 2024. Mooimakers stimuleerde opnieuw tot deelname met een subsidie van €750 voor gemeenten en afvalintercommunes.

De gouverneur bracht op 7 oktober een bezoek aan Wevelgem om de handhavers een hart onder de riem te steken. 'Vuiligheid' vormt naast de v's van veiligheid en verkeer een belangrijk speerpunt in het beleid van de gemeente Wevelgem. Er is veel aandacht voor afvalpreventie via onder meer huisbezoeken. Wevelgem maakt deel uit van de politiezone Grensleie die heel gericht werkt met haar milieutoezichthouders. Sinds jaar en dag is er ook een samenwerking met de afvalintercommunale MIROM Menen en de succesvolle inzet van cameratoezicht.

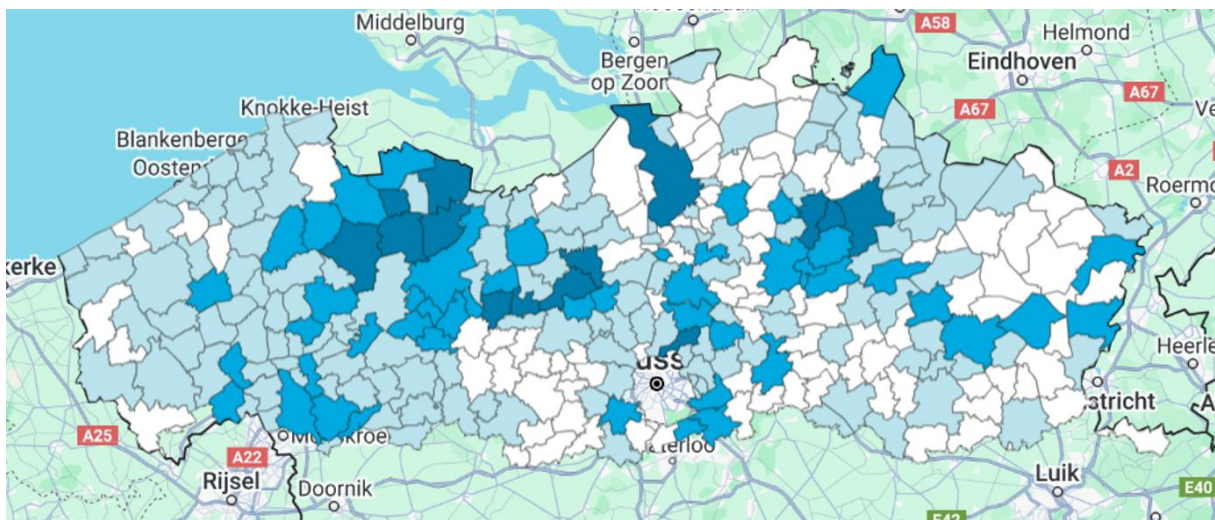
Om de inspanningen van de lokale besturen aan te vullen, zet de Vlaamse Overheid zwerfvuilhandhavers in, die zich het hele jaar lang uitsluitend bezighouden met de controle op zwerfvuil op plekken waar veel mensen komen, ook 's avonds en in het weekend. Zij patrouilleren in

duo om op het terrein overtreders te betrappen terwijl ze zwerfvuil achterlaten, en checken of je het verplichte hondenpoepzakje bij de hand hebt wanneer je je hond uitlaat. 92% van de overtredingen die de OVAM-vaststellers noteren, betreft het achteloos wegwerpen van een sigaret.

Het opnemen in het politiereglement van de verplichting als roker om peukenasbak bij te hebben, zorgt voor duidelijkheid voor de roker en de handhaver. Dit is nu al in vele gemeenten zo voor hondenpoepzakjes. De gouverneur formuleerde bij zijn bezoek aan Wevelgem de aanbeveling om dit te verruimen naar rokers. In West-Vlaanderen is dit vooralsnog enkel in de gemeente Avelgem van toepassing.

Het proefproject met de OVAM-vaststellers loopt tot eind 2024. Op basis van een positieve evaluatie wordt de mogelijkheid onderzocht om het te integreren in de reguliere OVAM-werking. Het handhavingsinitiatief zorgt bij de lokale besturen en politiediensten voor een toegenomen aandacht voor de zwerfvuilproblematiek en dit het hele jaar door. Maatregelen aan de bron blijven belangrijk zoals het vermijden van wegwerpplastic.

Handhavingsweek 2024 - Resultaten

Voor de Week van de Handhaving, van 7 tot en met 13 oktober, engageerden steden en gemeenten, afvalintercommunales, politiezones en Vlaamse partners zich voor extra handhavingsinspanningen in 165 Vlaamse steden en gemeenten. Dit was goed voor maar liefst 520 acties uitgevoerd door 1987 deelnemers.

De gouverneur deelde de resultaten voor de week van de handhaving op zwerfvuil en sluikestorten in West-Vlaanderen met het provinciaal veiligheidsoverleg op 7 februari 2025. Van de 50 gemeenten en

partners die zich vooraf registreerden voor deelname (zie kaart hierboven), rapporteerde slechts de helft ervan nadien over de resultaten.

	Antwerpen	Limburg	Oost- Vlaanderen	Vlaams- Brabant	West- Vlaanderen	Eindtotaal
Intercommunale	1		4	2	2	9
Lokaal bestuur	27	15	23	20	22	107
Politiezone	6		1			7
Vlaamse partner					1	1
Eindtotaal	34	15	28	22	25	124

Uit de registratie door de toezichthouders was globaal de vaststelling dat de acties zich vooral situeerden bij afvalverzamel punten, centrumlocaties en schoolomgevingen. De rapportering over de acties in West-Vlaanderen:

	Aantal West- Vlaanderen	Aantal Vlaanderen
Mondelinge aanmaningen	269	1844
Schriftelijke aanmaningen	368	653
GAS Zwerfvuil	258	945
GAS Sluikstorten onbekende dader	156	1337
GAS Sluikstorten bekende dader	285	1366
PV Zwerfvuil	25	113
PV Sluikstorten onbekende dader	4	43
PV Sluikstorten bekende dader	44	193

Registratie Camera onbekende dader	41	153
Registratie camera bekende dader	14	167

Voor de editie van de handhavingsweek van 2025 kondigen De Mooimakers al enkele wijzigingen aan: een sterk vereenvoudigde registratie, geen rapportage meer en geen forfaitaire vergoeding meer voor deelname. Een grootschalige communicatiecampagne blijft behouden.

Communicatie

Midden september 2024 startte de aankondigingscampagne over de handhavingsweek op radio en via sociale media. Het campagnebeeld was enkele weken zichtbaar langs gewest- en snelwegen.

Kustvisie

Op 2 februari 2024 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerp strategisch beleidsplan Kustvisie. Met Kustvisie wordt een kansrijk kustbeschermingslint aangeduid waarbinnen – in de toekomst – kustbeschermingsmaatregelen kunnen genomen worden om de kust en het achterland te beschermen tegen een duizendjarige vloedstorm bij +1, +2 en +3 m zeespiegelstijging. Per zone wordt in een stappenplan vastgelegd welk(e) type(s) kustbeschermingsmaatregel(en) genomen zal/zullen worden. Aan dat lint worden geen rechtsgevolgen gekoppeld.

Hierbij werd verder gekeken dan kustbescherming alleen. De ambitie is immers om op een haalbare manier te zorgen voor een beschermde, toekomstgerichte en aantrekkelijke kuststreek. Zo wordt dit plan meer dan kustbescherming en kunnen we maximaal tot een kansrijke, overkoepelende strategie komen voor de kuststreek.

Op basis van het co-creatie onderzoekstraject tussen eind 2021 en eind 2023, de resultaten van het ontwerp Plan-MER, Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse en tal van andere onderzoeksrapporten beschrijft het ontwerp strategisch beleidsplan Kustvisie de voorgestelde langetermijnstrategie en het eerste tienjaarlijkse actieplan 2024-2034.

Voor de afstemming met Frankrijk enerzijds, alsook met de kustburgemeesters anderzijds, deed het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) van de Vlaamse overheid tussen eind 2021 en eind 2023 beroep op de diensten van de gouverneur/Vlaamse coördinator. Ook was het kabinet van de gouverneur actief lid van het Bestuur Kustvisie, ook in 2024.

Het openbaar onderzoek over het ontwerp strategisch beleidsplan Kustvisie liep vanaf 27 februari 2024 tot en met 26 april 2025. Adviesinstanties konden reageren tot 10 juni 2024. Er werden inspraakreacties ontvangen van 34 burgers, 11 organisaties en 25 adviesinstanties.

Tegen 24 oktober 2024 werden alle inspraakreacties verwerkt en beantwoord in een antwoordennota en werden de nodige aanpassingen aan het ontwerp strategisch beleidsplan, de ontwerp Plan-MER en alle overige bijhorende documenten gemaakt. Het hele dossier werd op 24

oktober aan het team Omgevingseffecten van het departement Omgeving overgemaakt zodat zij dit kunnen beoordelen en hun definitieve goedkeuring over de Plan-MER kunnen geven.